

Grška kriza in prodaja NKBM-a

TV SLOVENIJA 1, 01.07.2015, ODMEVI, 22:01

TANJA GOBEC (voditeljica): Tudi danes je bila v središču pozornosti grška finančna oziroma dolžniška kriza. Grčija je opolnoči postala prva država iz skupine razvitih gospodarstev z neporavnanimi obveznostmi do Mednarodnega denarnega sklada. Skladu dolguje poldrugo milijardo evrov. Iztekel pa se je tudi že dvakrat podaljšani program pomoči Grčiji. Evrška skupina je o Grčiji znova razpravljala na telefonski konferenci in sklenila, da se pogajanja lahko nadaljujejo šele po nedeljskem referendumu. Grški premier Aleksis Cipras, ki je popoldne nagovoril državljane, namreč vztraja: referendum bo, volivce pa je pozval, naj zavrnejo varčevalen zahteve trojke v zameno za nova posojila.

MATJAŽ TROŠT (novinar): Še zjutraj je bilo videti, kot da premier Cipras spreminja smer, da popušča. Bruslju je poslal predloge, v katerih je pogojno pristal na večino zahtev trojke in prosil za nov program pomoči. Popoldne je zapihal drug veter. Napad na posojilodajalce, na trojko in poziv državljanom, naj glasujejo proti njenim pristopom.

ALEKSIS CIPRAS (grški premier): Zavedam se glasnih opozoril. Izsiljujejo vas in pozivajo, da glasujete za vse ukrepe, ki jih zahtevajo upniki brez upanja na rešitev iz krize.

TROŠT: V Atenah zagotavljajo, da so finance državljanov varne, Cipras je prosil za podaljšanje že pretečenega programa pomoči ter za dodatnih 29 milijard. Vsakršna pomoč bo lahko le plod novih pogajanj z institucijami, katerih predloge v grški vladi zavračajo.

CIPRAS: Nedeljski referendum ne zadeva našega članstva v evrski skupini. O tem ne sme nihče dvomiti.

TROŠT: Ta grška vlada v teh razmerah v evrski skupini nima zaveznikov in ne razumevanja. Evrška skupina je po podobnih izjavah nemške kanclerke le sklenila, da pogajanja do nadaljnjega nimajo smisla.

JEROEN DIJSSELBLOEM (predsednik skupine držav z evrom): Preprosto bomo počakali na izid nedeljskega referenduma. Izid bomo upoštevali.

TROŠT: Poleg tega je prvi mož evro skupine Grkom poslal naslednje sporočilo:

DIJSSELBLOEM: Lahko rečem le, da tak razplet obžalujem, saj so Grki trdno odločeni ostati v Evropski uniji in del območja držav z evrom, pri čemer jih podpiramo.

TROŠT: Grčija je z neplačilom dela dolga AMF-u tehnično gledano bankrotirala, pri čemer je v Washington poslala prošnjo za podaljšanje roka za plačilo junijskih obveznosti. O tej prošnji bodo odločali v prihodnjih tednih.

GOBEC: V Atenah je naš posebni poročevalec Dejan Štampfelj. Pozdravljen. Banke so zaprte, bančni avtomati izpraznjeni. V nedeljo bo referendum. Kaj pravijo ljudje, kakšno je razpoloženje?

DEJAN ŠTAMFELJ (novinar): No, ljudi je seveda vedno bolj strah. Vrste pred bankomati, negotovost, ali bo država ostala v evrskem območju, očitno že učinkujejo. Zadnje javnomnenjske raziskave kažejo, da se število tistih, ki podpirajo dogovor z mednarodnimi upniki, povečuje. Vseeno je treba poudariti, da je proti dogovoru še vedno 54% volivcev. Vsekakor pa se ta odstotek do nedelje lahko še spremeni. Premier Cipras je pred nekaj urami znova pozval, naj na referendumu glasujejo proti dogovoru. Znova je tudi poudaril, da glasovanje proti še ne pomeni odhoda Grčije iz evrskega območja.

Yy Kakšne pa so napovedi, je mogoče tudi, kot menijo nekateri, da bo moral nazadnje Cipras odstopiti?

ŠTAMFELJ: No, po nekaterih ocenah naj bi Cipras v zadnjih nekaj dneh spoznal, da je šel z referendumom enostavno predaleč. Če ga izgubi, se bodo vrstili pozivi k odstopu. Da bo odstopil, je tudi sam že pred časom napovedal. Iz Nemčije je bilo denimo slišati, da dogovora pred referendumom ne bo ter da je treba zdaj referendum izpeljati. To seveda pritrjuje tistim, ki pravijo, da se ga nekateri voditelji iz evrske skupine enostavno skušajo znebiti. Največ političnih nasprotnikov ima Cipras seveda v Nemčiji pa v Španiji in na Finskem. Toliko.

GOBEC: Dejan Štampfelj, hvala lepa in lep pozdrav v vroče Atene. Državljanke naj ne skrbi, situacijo obvladujemo in ne bo prišlo do nobenih stvari, ki bi bile lahko kritične, nas mirita premier Miro Cerar in finančni minister Dušam Mramor. Vendar bo Slovenija ob najhujšem razpletu za Grčijo izgubila skoraj 1,5 milijarde evrov. Glede na BDP je to največ med državami Unije. Več pa Nuša Baranja.

NUŠA BARANJA (novinarka): Vsak državljan ve, da brez resnega napora, dela in dobrega gospodarjenja ni mogoče voditi niti gospodinjstva, je bil do početja grške vlade oster premier Cerar in spomnil na slovensko pomoč Grčiji.

Dr. MIRO CERAR (slovenski premier): Slovenija je torej v izjemno veliki meri pomagala Grčiji, da najde pot iz krize, tako da smo tukaj še posebej upravičeni, da na nek način pričakujemo tudi s strani grške vlade konstruktivno sodelovanje, ki ga do sedaj enostavno nismo doživeli.

Dr. DUŠAM MRAMOR (finančni minister): Je bil napor Grkov usmerjen izključno v to, da bi lahko naredili čim manj, da bi bil čim večji odpis vseh dolgov, ki so jih že zdaj nabrali, in da bi dobili čim več dodatnega denarja.

BARANJA: In seveda Slovenija skuša pomagati grškim državljanom v težki situaciji, poudarja premier. Toda: Dr. CERAR: Ne moremo pristati na nekatere, jaz bi rekel manipulativne, nenadne poteze grške vlade.

BARANJA: Čeprav oba mirita, da Slovencem zaradi Grčije ni treba skrbeti, povsem jasnega odgovora na vprašanje, kaj po nedeljskem referendumu, očitno nimata.

Dr. MRAMOR: So precej nepredvidljivi v svojih potezah, tako da je najboljšo biti po jugoslovansko pripravljen na veliko.

BARANJA: O Grčiji in vplivih na Slovenjo so razpravljali tudi v parlamentu. Večina se je strinjala, dolgove je treba vrniti.

MATEJ TONIN (NSi): če enkrat pade to pravilo, potem pade tudi Evropska unija.

BARANJA: Vztrajno pa je Ciprasovo vlado branila Združena levica. Češ da je bila pomoč Grčiji v veliki meri tako ali tako namenjena reševanju nemških in francoskih bank.

LUKA MESEC (ZL): Tukaj gre za golo razmerje moči zato, da pač obstajajo sile v Evropi, ki si na smrt prizadevajo, da bi pač to vlado potolkle in pokazale pač, da nobena alternativa v Evropi ne more obstajati.

BARANJA: So pa sicer člani Komisije za nadzor javnih financ vladi naložili, da poroča o vplivu grške dolžniške krize na slovenske javne finance.

GOBEC: In zdaj pogledjmo, zakaj je Slovenija odobrila posojilo Grčiji. Takratna Pahorjeva vlada je celo trdila, da bomo z njim zaslužili.

TADEJA ANŽLOVAR (novinarka): Slovenija je odobrila slabih 400 milijonov evrov pomoči Grčiji sredi leta 2010, ko je sama imela veliko težav. Vlado je vodil Borut Pahor.

BORUT PAHOR (predsednik vlade, 6.5.2010): Slovenija bo izpolnjevala svoje obveznosti samo pod pogojem, da se bo ta program dosledno uresničeval. Sicer bo svojo pomoč odklonila.

MANICA J. AMBROŽIČ (voditeljica Dnevnika, 6.5.2010): Z nami je zdaj dopisnica Televizije Slovenije iz Bruslja, Meta Dragolič. Pozdravljena. Ali Slovenija mora pomagati Grčiji?

META DRAGOLIČ (novinarka): Nobene države ni mogoče prisiliti, da odobri pomoč Grčiji. Nobena država drugi ne more preprečiti, da bi ji jo dala, je bil odgovor Bruslja.

ANŽLOVAR: Državni zbor je julija 2010 s 47 glasovi za in 34 glasovi proti potrdil zakon o posojilu Grčiji. Takratna opozicija, SDS, Nacionalna in Ljudska stranka, je glasovala proti, prepričana, da Grčija denarja ne bo vrnila. Pomoč je začasna in pogojna, so zatrjevali odgovorni. S posojilom bomo celo zaslužili, je prepričeval takratni finančni minister.

Dr. FRANC KRIŽANIČ (minister za finance, 4.5.2010): Gre pa za kredit, ki ga bomo seveda tudi mi vzeli na svetovnem kapitalskem trgu in ga nekoliko dražje, za približno odstotno točko dražje plasirali v Grčijo. Na koncu pa nobena od držav, ki bo sodelovala, ne bi smela zaradi tega imeti izgube. Se pravi, nihče ne bo zaradi tega trpel.

ANŽLOVAR: Danes ravno nasprotno: za posojilo, ki smo ga najeli, plačujemo več, kot nam Grki vračajo.

Dr. KRIŽANIČ (18.6.2015): Kasneje pa so bile te obrestne mere znižane. Tako, da zdaj pa tega profita, ki sem ga jaz takrat ne samo napovedoval, ampak je dejansko bil, ni več iz tega naslova.

ANŽLOVAR: Zdaj predsednik države, takrat premier, pa: takrat smo želeli ohraniti Evropo. Danes si želi, da bi Grčija in Evropa našli kompromis.

BORUT PAHOR (predsednik države, 27.6.2015): Stvari so tako resne, da bi bil ta hip zadovoljen že s kompromisom, ki morda ne bi takoj obetal, ampak bi morda vsaj za tri mesece problem prestavil in bi mogoče takrat našli rešitev.

ANŽLOVAR: Le tako, še pravi Pahor, je verjetno, da bo naša država dobila denar nazaj.

GOBEC: Z nami sta ekonomista, bivša ministra, tukaj z mano Matej Lahovnik in v mariborskem studiu Davorin Kračun. Dober večer obema. Gospod Lahovnik, kaj se pravzaprav dogaja. Slišali smo, Cipras piše pismo Bruslju, kjer pristaja na nekatere predloge, ali pa na večino njih, državljane pa nagovarja, naj v nedeljo glasujejo proti predlogu iz Bruslja.

Dr. MATEJ LAHKOVIK (Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani): Jaz mislim, da Siriza in Cipras v tem trenutku ravnata zelo neodgovorno, ker ustvarjata smo še dodatno zmedo. In povsem nerazumljivo je, da bodo Grki odločali na referendumu o predlogu, ki pravzaprav sploh ne obstaja več, ker je enostavno potekel. Bolje bi bilo, da bi ta denar namenili v kakšen drug namen. Predvsem pa ne glede na izid referendumu mislim, da bo sedanje ravnanje krizo v Grčiji samo še poglobilo.

GOBEC: Gospod Kračun, vaše mnenje. Toerj gre za neke vrste psihološko vojno, Bruselj – Evropska unija, ali kako?

Dr. DAVORIN KRAČUN (Ekonomsko poslovna fakulteta Univerze v Mariboru): Pravzaprav je treba razumeti težak položaj Ciprasa, kajti on je volitve dobil na osnovi obljube, da varčevalnih ukrepov ne bo več, da se bosta Grkom cedila med in mleko, čeprav je najbrž sam vedel, da teh obljub ne bo mogel izpolniti. Na drugi strani je tukaj pritisk upnikov, ki pač zahtevajo denar nazaj. In ta pritisk je razumljiv. Tukaj je pa še Evropska unija, ki seveda ne sme dopustiti, da katera od njenih članic, posebno, če gre za članico evro skupine, kolapsirajo. To pomeni, da imamo borbo Ciprasa na dveh frontah, na domači in na tuji. Upniki in Evropska unija morajo iz Grčije potegniti kolikor se le da, na drugi strani seveda mora Cipras dokazati, da je sposoben izpolniti svoje volilne obljube in da bo Grkom položaj olajšal. Zgleda, da gre tukaj za rešitve, torej za dve množici, ki imata zelo majhen presek, če sploh ta presek obstaja. Zato Cipras igra...

GOBEC: Hvala lepa zaenkrat. Gospod Lahovnik... Ja.

Dr. KRAČUN: Zato Cipras igra zelo tvegano igro in sicer takšno, v kateri...

GOBEC: Dobro, k temu bomo še prišli. Gospod Kračun, k temu bomo še prišli.

Dr. KRAČUN: Da.

GOBEC: Gospod Lahovnik, kaj pomeni ne v nedeljo na referendumu? Ali to pomeni izstop iz evrske skupine? Cipras pravi, ne pomeni to to, ampak ne pove, kaj pa pomeni.

Dr. LAHOVNIK: Ta paket, ki ga je trojka pripravila za Grčijo, je bil še najboljši izmed najslabših možnosti za Grke. Do ponedeljka, dokler se kriza ni zaostрила, so Grki za vse svoje težave, vsaj po tem, kolikor sem imel sam možnosti se z njimi pogovarjati, krivili evropske voditelje, trojko, Angelo Merkel. Po ponedeljku, ko so se razmere zaostriale, ko vidimo, da so banke zaprte, ko ni več denarja na bankomatih in ko je jasno, da se bo kriza stopnjevala do te mere, da v naslednjih tednih bodo ogrožene tudi plače in pokojnine, se seveda ta revolt počasi preusmerja tudi na vlado Cipraa in pa Sirizo. Tako, da mislim, da v bistvu Cipras v tem trenutku rešuje bolj samega sebe. Znašel se je v brezizhodnem položaju. Tudi Grčija se je znašla v brezizhodnem položaju, ker moramo razumeti, da vsak naslednji predlog, ki ga bo dala trojka, je lahko samo še ostrejši, ne pa blažji. Kajti Grčija z vsakim dnem samo še dodano izgublja. In moramo vedeti, da ta ponudba, ki je bila dana, s temi dolgoročnim reprogramom posojil do leta 2040, po relativno zelo nizkih obrestnih merah, je bila bistveno manj boleča, kot pa bo sedaj to, kar se Grkom dogaja.

GOBEC: Gospod Kračun, vi pričakujete kaj v nedeljo, da bodo volivci rekli ne, sledili Ciprasu, ali obratno? Kakšen razplet napovedujete? Gled ena ves strah, ki e je zdaj zažrl v grške državljane zaradi težav.

Dr. KRAČUN: Pričakujem, da bo izid tesen, to pomeni, da je rezultat zaenkrat nepredvidljiv. Ampak za mednarodni položaj Grčije je to povsem irelevantno. Tukaj gre za reševanje notranje političnih problemov in referendum kaže na to, da si Cipras prizadeva ohranjati iniciativo, kajti njegov glavni cilj je, da v Grčiji osvoji oblast ne glede na ceno, ki jo bo potrebno plačati. Oziroma v končni konsekvenci, da doseže kolikor toliko vzdržen kompromis z Evropsko unijo, da bo lahko pred grško javnostjo pokazal, da je izpolnil oziroma, da je vsaj izpolnil obljube, kolikor je le bilo možno. Ampak seveda čas ne dela zanj.

GOBEC: Izpostavljenost Slovenije. Slišali smo danes večkrat oziroma v zadnjih tednih, 1,6 milijarde evrov. Kakšen scenarij bi se moral zgoditi, kaj bi se moralo zgoditi, da je to resnično ogroženo, da je izpostavljenost takšna?

Dr. LAHOVNIK: Jaz se bojim, da velik del teh posojil, ki smo jih dali Grčiji in poroštev, ne bomo nikoli dobili nazaj. Grčija je v takšnem stanju, da bo tako ali drugače potrebna nekakšna prisilna poravnava. To pomeni, da bodo posojilodajalci velik del posojil odpisali. Sedaj gre pravzaprav za to, da se zagotovi tekoče vzdržno delovanje grške države. Kajti če posojilodajalci tudi odpišejo Grkom velik del preteklih obveznosti, to nič ne koristi, če se nadaljuje slaba praksa iz preteklosti. Ker vemo, da v Grčiji je danes siva ekonomija še vedno problem. Grki se še vedno veliko pre-upokojujejo, kot večina Evropejcev. Plače in pokojnine v Grčiji so danes višje, kot v Sloveniji in tudi javni sektor ni doživel tiste reforme, kot jo recimo v teh trenutkih doživlja pri nas. In tudi davčne blagajne, ki jih uvajamo v Sloveniji in jih poznajo v drugih evropskih državah, so v Grčiji pravzaprav nekaj neobstoječega in tudi izdajanje računov je tam še vedno prej izjema kot pa pravilo. Tako, da gre za to, da Grki enostavno spremenijo vsaj do neke mere svoj način funkcioniranja, če želijo ohraniti sedanji status. Angela Merkel je danes pač odkrito povedala, da Evropska unija ne more biti transferna unija. Torej, da druge razvite države...

GOBEC: Zagovarjala je odgovorno Evropo, ne.

Dr. LAHOVNIK: Tako, ne morejo z nekimi finančnimi transferji reševati stanja v državah kot je Grčija, kjer očitno ni zadostne pripravljenosti na tiste reforme, ki so jih druge razvite države že izvedle.

GOBEC: Gospod Kračun, za konec te teme. Vaš pogled na izpostavljenost Slovenije. Se strinjate z gospodom Lahovnikom, da to ne bo v bistvu poplačano, ne bo vrnjeno?

Dr. KRAČUN: Se strinjam. Grčija pač bo izstavila račun celotni Evropi, s tem tudi Sloveniji, ne glede na to, kakšen bo izid referendumu in ne glede na to, kakšen sporazum bo ali ne bo sklenjen. Grčija pač je porabila v preteklosti več, kot pa je ustvarila in cilj, ki ga mora imeti Evropska unija za v naprej je, da vsaj doseže Grčija primarni proračunski presežek. Torej da glede tekoče porabe pač spravi tekočo porabo v sklad s prihodki, s tekočimi prihodki, če odmislimo servisiranje dolgov. Seveda, ja...

GOBEC: Še samo še to, gospod Lahovnik, na to temo, pravijo tudi, recimo Združena levica pravi, Evropa kaže mišice zato, da se ne bi Siriza s svojo politiko, ki je na nek način všečna delavstvu in tako naprej, da se ne bi po njej zgledovali še kje v Evropi.

Dr. LAHOVNIK: Jaz mislim, da evropski voditelji preprosto niso pripravljeni plačevati volilnih obljub, ki jih je v kampanji neodgovorno dal Cipras in na ta način tudi osvojil oblast. Račun za to kosilo, ki so ga pojedli Grki in ki jim ga je postregla Siriza, bodo pač morali plačati sami. In tega se je treba zavedati. Pač obljube, ki jih je Cipras dal pred volitvami, so bile nerealne, tudi niso odražale dejanskega stanja in zdaj pač prihaja račun za to početje in jaz mislim, da Cipras v tej obupni situaciji išče predvsem račun za svojo lastno politično preživetje, medtem ko se bojim, da te rešitve sedaj zagotovo niso v prid Grčiji.

GOBEC: Še za en komentar vaju bom prosila. In sicer včerajšnja prodaja naše druge največje banke odmeva tudi danes. Vlada v prodaji vidi pozitivne posledice za Slovenjo, nekateri pa o dobri kupčiji dvomijo. Ti so prepričani, da bi za banko vendarle morali iztržiti več. Še posebej glede na to, da bo v mariborski družbi kmalu na udaru okoli tisoč delovnih mest.

MARKO ŠTOR (novinar): Tako predsednik vlade kot tudi finančni minister sta s prodajo NKBM-a zadovoljna, saj da je sklenitev posla dober signal tujim vlagateljem.

Dr. MRAMOR: Boljšega trenutka za tako novico za Slovenjo ne bi mogli najti, tako da iz tega vidika, da Slovenija na svoji poti, ki si jo je začrtala, kakršno je tudi sprejela, jo tudi izvršuje.

ŠTOR: Marsikoga pa vseeno moti dejstvo, da smo za banko iztržili le 250 milijonov evrov. Pred letom in pol pa za njeno sanacijo porabili bistveno več, kar 870 milijonov.

Dr. MAKS TAJNIKAR (Ekonomska fakulteta v Ljubljani): Cena, ki smo jo iztržili, je definitivno nizka in sicer je to cena, ki ustreza banki, ki je v težavah. Konec koncev sta oba dva kupca priznala, da imata velike načrte z banko.

ŠTOR: Za razlaščene **male delničarje** in lastnike podrejenih obveznic prodaja mariborske banke ne pomeni bistvenih sprememb. Tudi v primeru sodne zmage na Ustavnem sodišču si prav veliko ne morejo obetati.

RAJKO STANKOVIČ (Društvo **malih delničarjev** Slovenije): Delničarji NKBM-ja lahko pričakujemo le 10 centov plus zakonite zamudne obresti, saj 10 centov je bila na dan izbrisa vredna delnica na borzi in borzna cena je tista, ki jo je dolžna država povrniti.

ŠTOR: Novi lastnik je že napovedal, da brez odpuščanj ne bo šlo. Ogroženih naj bi bilo okoli tisoč delovnih mest.

MIRA ŠTIHER (predsednica sindikata NKBM-ja): Jaz sem prepričana, da to takoj se ne more zgoditi, ker on, če ima neko strategij v naprej, bo moral najprej marsikaj porihitati.

ŠTOR: V banki negotovost ne bo dolgo trajala, saj se bodo predstavniki lastnikov že jutri sestali tako z vodilnimi, kot tudi s predstavniki zaposlenih.

GOBEC: Torej doktor Kračun, glede na to, da ste del mariborske univerze, torej tistega okolja, kako se vam zdi prodaja NKBM-ja? Predvsem v luči cene, glede na to, koliko smo v to banko vložili v desetletjih.

Dr. KRAČUN: Cena je glede na knjigovodsko vrednost banke nizka. Ampak v končni konsekvenci je realna cena tista, ki jo je kdo zanjo pripravljen plačati. Tu se seveda ob tej razliki med knjigovodsko vrednostjo in pa dejansko iztrženo ceno pojavlja vprašanje, ali so prodajalci naredili vse, kar je možno, da bi iztržili kar najvišjo možno ceno. Kajti banka ima sorazmerno dobro razvito mrežo, predvsem glede posla s prebivalstvom je dobro zasidrana v tem delu Slovenije. Seveda pa je v evropskem merilu to zelo majhna banka. Interesantna bi mogoče bila... Ja.

GOBEC: Gospod Lahovnik, še vaš pogled.

Dr. LAHOVNIK: Jaz mislim, da je bil pogoj za to, da je država lahko dala pomoč NKLM-ju s strani Evropske komisije, da se proda do konca leta. In sedaj enostavno ta rok je potekel, boljšega kupca ni in v danih možnosti tudi vlada niti SDH ni imela druge izbire. Ko pa govorimo o tem, da smo v banko dali 800 milijonov, prodali jo pa samo za 250, kar je res paradoks, pa kaže samo na to, kako velika finančna luknja je bila in kako slabo se je z banko upravljalo. Če bi banko pustili v stečaj, moramo vedeti, da bi bile ogrožene vloge prebivalstva in da bi bila finančna luknja še večja, tako da je paradoksalno to še najboljša izmed vseh slabih možnosti, ki smo jih imeli na izbiro.

GOBEC: Se da v enem stavku, ko reče politika, pa to smo obljubili, smo obljubili Bruslju, a je to zaveza, kdaj se jo lahko krši, če sploh kdaj?

Dr. LAHOVNIK: V tem primeru se te zaveze ne more kršiti, ker dejansko je imela Evropska komisija tukaj naslednji korak bi bil, da sama neposredno prevzame ta postopek, ker pogoji, kot sem dejal, za državno pomoč, da smo dobili soglasje skladno z evropskimi pravili, je bilo, da se banka dejansko proda do konca leta. Druga možnost bi pa bila, da bi NKBM vrnila državno pomoč državi, teh 800 milijonov, ki jih pa seveda nima. In bi morala iti v stečaj.

GOBEC: Dobro. Gospod Lahovnik, gospod Kračun, hvala lepa za sodelovanje v Odmevih.

